

เทศกาลปีใหม่ของญี่ปุ่น

ประพันธ์ รัตนลลภัต
ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย

เนื้อ จากช่วงนี้เป็นช่วงของเทศกาลปีใหม่พอดี ภาษาญี่ปุ่นจะเรียกว่า O-Shogatsu ผู้เขียนจึงอยากจะเขียนเกี่ยวกับเทศกาลปีใหม่ของญี่ปุ่นว่า คนญี่ปุ่นเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่กันอย่างไรในครั้น

ชาวญี่ปุ่นเอง ก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของโชคลางเช่นเดียวกับชาวไทยและสิ่งเหล่านั้นก็แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ

รอบตัวของชาวญี่ปุ่น เช่น การทำความสะอาดครั้งใหญ่ การประดับประดาบ้าน อาหารสำหรับวันปีใหม่ การไปไหว้พระขอพรในวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

ที่มาของการฉลองปีใหม่ของชาวญี่ปุ่นนั้นก็คือ การที่ในวันขึ้นปีใหม่ของทุกปี เทพเจ้า (Toshi gami sama) ซึ่งเป็นวิญญาณของบรรพบุรุษและเป็นเทพเจ้าแห่งท้องนา ป่าเขา ฯลฯ จะมาให้พร เพื่อความสุขและสุขภาพที่ดีแก่ลูกหลาน ดังนั้น ในวันขึ้นปีใหม่ จึงมีประเพณีที่ผู้คนจะจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและต้อนรับการมาเยือนของเทพเจ้าแห่งปีใหม่

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างของประเพณีในช่วงสิ้นปีและปีใหม่ที่ชาวญี่ปุ่นปฏิบัติสืบต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังต่อไปนี้

1. การทำความสะอาดครั้งใหญ่ (O-sooji)

ชาวญี่ปุ่น จะทำความสะอาดห้องพระและบ้านเพื่อต้อนรับการมาเยือนของเทพเจ้าแห่งปีใหม่ ชาวญี่ปุ่นเชื่อกันว่าการปัดเอาสิ่งสกปรกฝุ่นละอองที่เกาะติดอยู่ในบ้านมาทิ้งปีและทำความสะอาดทุกซอกทุกมุมนั้น จะได้รับพรอย่างมากมายจากเทพเจ้าแห่งปีใหม่

2. Kadomatsu (คาโดมัตสึ)

คาโดมัตสึเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้เทพเจ้ามาเยือนได้โดยไม่ผิดบ้าน โดยการวางต้นสนเพศชายและเพศหญิงไว้ที่ด้านซ้ายและด้านขวาของประตูบ้าน เหตุที่ใช้ต้นสนก็เพราะว่า คนญี่ปุ่นมีความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณว่า ต้นสนเป็นที่สิงสถิตของเทพเจ้า นอกจากนี้ต้นสนแล้วก็ยังแซมด้วยต้นไผ่และต้นบ๊วยซึ่งเชื่อว่าเป็นต้นไม้ที่ให้โชคลาก

3. Kagami-mochi (คาบาชิ โมชิ)

เป็นขนมสำหรับถวายเทพเจ้าซึ่งทำจากแป้งโมจิ ลักษณะของขนมเป็นรูปทรงกลม เลียนแบบรูปทรงของหัวใจ ซึ่งเป็นที่สิงสถิตของวิญญาณและขนมลูกเล็กที่ซ่อนอยู่บนลูกใหญ่ ยังแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระอาทิตย์และพระจันทร์หรือหยินหยางและมีความหมายแฝงเป็นนัยว่า ให้แต่ละปีผ่านไปอย่างราบรื่นอีกด้วย

4. Toshikoshi-soba (โทชิ โคชิ โซบะ)

โsobะนี้แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า โsobะข้ามปี นั่นคือ คนญี่ปุ่นจะรับประทานเมนูนี้ในวันสิ้นปี โดยถือเคล็ดที่ว่า เมื่อรับประทานแล้วจะอายุยืนยาวเหมือนกับเส้นโsobะนั่นเอง

5. O-sechi (โอเซชิ)

โอเซชิเป็นอาหารชั้นเลิศสำหรับเซ่นไหว้เทพเจ้า โดยจะเป็นอาหารที่สามารถทำเตรียมไว้ก่อนได้และเป็นอาหารที่มีความเป็นมงคลเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของครอบครัว บรรจุในภาชนะสี่เหลี่ยม (Jubako) ที่เต็มไปด้วยสิ่งที่น่ายินดี

6. Hatsu moode (ฮัทสึโมเดะ)

คือการไปไหว้ศาลเจ้าแบบชินโต หรือวัดทางพุทธศาสนาในวันขึ้นปีใหม่ ชาวญี่ปุ่นเชื่อกันว่า ถ้าไปไหว้พระขอพรในวันขึ้นปีใหม่แล้ว ความสุขที่ได้ก็จะเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ แต่เดิมชาวญี่ปุ่นก็จะไปไหว้พระที่ศาลเจ้า หรือวัดใกล้บ้านของตน แต่ในปัจจุบันก็จะเปลี่ยนไปไหว้พระกันที่วัด หรือศาลเจ้าที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่กล่าวขานกันว่าสถานที่แห่งนั้นอยู่ในจุดที่เทพเจ้าจะเสด็จลงมาจากเบื้องบน

7. O-toshi dama (โอโทชิดะมา)

มีที่มาจาก แต่เดิมหัวหน้าครอบครัวนำขนมโมจิลูกกลม (Kagami mocha) ที่เซ่นไหว้เทพเจ้ามาตัดแบ่งเพื่อให้คนในครอบครัวได้รับประทาน โดยขนมโมจิที่ตัดแบ่งนั้นเรียกว่า O-toshi dama และกลายมาเป็นการให้เงินแทนในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า ประเพณีการเฉลิมฉลองปีใหม่ในแบบฉบับของคนญี่ปุ่น ก็มีที่มาจากศาสนาและความเชื่อ ซึ่งถ้ามองในแง่ของแนวความคิด ก็คงไม่ต่างจากชาวไทยสักเท่าไร สำหรับในฉบับนี้ก็ขอจบเพียงเท่านี้ และในฉบับต่อไป จะนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องอะไรนั้น คงต้องขออุบไว้ก่อนนะครับ... สวัสดีครับ

